

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Defectus quida[m] in concione vitandi, valdè improbati à magnis
Concionatoribus, & auditoribus magno iudicio præditis. Cap. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

nisi male, & quaritur, Christus non aliter quam bene, & contemnitur.

Septimò, ut sit quis expeditus ad componendas conciones oportet habere certos libros aptos, quia pro amplificatione & tropis satis est habere Cypriani Rhetoricam, quae est breuissima pro similitudinibus & exemplis, habent multi moderni, qui collegerunt in vnum librum omnes similitudines SS. Patrum in materia quauis. Alij fecere libros plenos exemplorum, & auxilio horum breui tempore fit vna concio.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Defectus quidam in concione vitandi valde improbat à prudentibus & magnis concionatoribus, ac auditoribus magno iudicio præditis.

PRIMÒ, in Exordio statim eo modo vociferari & clamose loqui, quo solent boni Concionatores in fine concionis in tertio tono, vt dicitur, concionari.

Secundò, longa Exordia texere, in iisque discursus instituire longiusculos, qui post Exordia fieri debent. Ideo prudentes & magni concionatores, dum scribant conciones, vltimo loco, post eas compositas Exordia scribunt paucissimarum periodorum, vt sic veluti quidam ingressus ad materiam & ad thema de quo instituenda est tota concio.

Tertiò, manibus quaterere pulpitem, ita vt sonus audiatur, ex percussione, ac si manibus incurrerentur clauiculi suggestui, valde indecorum, & cordatis Auditoribus molestum est.

Quartò, manuum volas coniungendo per modum plaudentium sonitum edere, dedecet.

Quintò, indecorum est valde, laudando aliquam actionem vel beneficium Dei, illam vel illud comparare alicuius hominis vel Regis actioni, è contra bonum est laudando aliquod opus hominis, dicere, imitatus est hac in re Deus, qui sic, & sic facit &c.

Sextò, citare authores Neotericos pro confirmatione alicuius rei. Verbi gratia, vt bene dicit Scribanus vel Drexelius, vel de Ponte. Potius non nominando tales, dicendum est, rectè docet quidam grauis è modernis author &c. Sed si sententia aliqua ad casus conscientiae spectans, difficilis vulgo, confirmanda est, vt ea practiceatur, tunc possunt citari casta, etiam, moderni, verbi gratia, de restitutione famae, vel pecuniae, vel de detractone &c. In materiis quas seculares non credunt.

Septimò, spuerè vel excreatè in suggestu versus illam partem, in qua est vel SS. Euchariſtia, vel nobiliores Auditores.

Octauò, ante inchoatam concionem, ipso initio, strophilo nares emungere & absterge-

Lancij Opus. Tom. 2.

re, antea sunt ista facienda, si opus sit, antequam ascendatur ad cathedram, vel intra cathedram antequam concionator compareat in suggestu toram auditoribus.

Nonò, non expedit citando sententias SS. Patrum, citare librum & caput libri, maximè totum ex quo sumptæ sunt, quia hoc multi Auditores interpretantur tanquam rem affectatam, & iudicant concionatorem esse vanum, quòd ostentet se multa legisse &c. Sed quando res aliqua vel ad fidem confirmandam, vel ad instructionem morum spectans proponitur, cui Auditores difficilè crederent, tunc omnino debet & liber & caput & tomus citari, præsertim quando sunt hæretici in concione. Tunc ita dici potest: *Legite hunc Sanctum, tali vel tali Tomo, tali libro & capite id dicentem &c.* vt est illud dictum S. Chrystostomi h. 40. ad pop. tom. 5. in qua dixit, Antiochiæ centum non saluendos, quantum tunc dixisset ibidem h. 3. ad pop. col. 1. Antiochiæ eo tempore fuisse millia infinita animarum tanquam in totius orbis capite. Tales propositiones quæ videntur incredibiles, si veræ sint, & ad fidem vel bonos mores instruendos necessariae, vt iis adhibeatur fides, authores Classici eas tradentes citandi sunt. Extra hos casus non suadeo illos citare.

Decimò, citando locum Scripturæ, sat est citare librum & caput, sed non quoto versu est posita illa, quam citas, sententia.

Vndecimò, pro themate concionis sumenda est aliqua sententia Scripturæ quæ plenum sensum habeat, non truncata, ita vt nisi addatur eius explicatio, nil certi auditori adferat.

Duodecimò, rarè citandæ sunt sententiæ ex Tertulliano, Origene, Eusebio Emiseno, quia fuerunt hæresi coinquinati: & tunc citandæ, postquam alij sancti Patres Classici, sunt citati, vt per auxilium quandam persuadeatur Auditoribus, etiam hos, qui non erant sancti, idem sensisse de rebus aliquibus vitandis, & de rebus bonis exequendis.

Decimotertiò, in Poloniâ, non suadeo deferre antiquum morem Prouinciæ in alloquendis Auditoribus, qui compellendi sunt, *Christiani in Domino Deo chari, vel dilectissimi*; vel quid simile, vitandum illud Auditoribus: *Sluchacze*. Sed Scholis hoc & Italis relinquendum. Retineatur antiqua simplicitas huius Regni.

Decimoquartò, vt excedere in concione horam in vitio est, ita non excedere semihoram malum est, ne populus sensim à concionibus disuescat, si assueſcat ad conciones audiendas tantum per vnum quadrantem durantes.

Decimoquintò, nunquam vitia Praelatorum, Episcoporum taxanda, quia non sequitur correctio, sed offensio. Ita nec quædam actiones Auditorum & secularium, quæ fiunt sine peccato, vt venationes diebus profestis, numerosa fami-

lia Senatorum, eorundem splendor in vestibus. Nam hæc etiam in Sanctis Pontificibus, & Episcopis & Regibus, aliisque Principibus non erant peccata, & statui eorum, ne vilescat, sunt necessaria.

Decimo sexto, gestus manuum, motus membrorum, faciei compositio, & pilei usus, talis sit, in quo etiam hostis Concionatoris non possit notare superbiam vel elationem animi, aut aulicisimam, & ut dicitur Sursum corda, & affectatio indecora.

Decimo septimo, dum citandæ sunt aliquæ Scripturæ sententiæ, si latine citentur, id fiat ipsissimis S. Scripturæ verbis, nullo verbulo immutato vel addito; aliis potius vulgari lingua sensus verborum exprimendus est, quam ut aliter quam in Bibliis extent, verba latina preferantur.

Decimo octavo, facies è suggestu in eam Auditorij partem conuertatur frequentius, in quâ maior est numerus Auditorum, quanquam & ad alias partes conuertenda est, sed non tam diu præsertim, si alij à lateribus, non ex opposito tuæ faciei sedentes vel stantes, ægrè te possint exaudire, nisi ad eos quoque tuam faciem & sermonem conuertas.

Decimo nono, ita loquaris, ut extrema verbarum propositionum seu sermonis, non tantum initia, ab Auditoribus benè percipiantur, ne nimis submissa & exili voce proferantur, & veluti amputentur, & ut dicitur deglutiantur.

Vigesimo, propositio concionis sit certa & determinata, non tamen vniuersalis: verbi gratia: de ebrietate vitandâ, de seiuicio seruando; non vero de seruandâ temperantiâ: hoc enim latè nimis patet. Sic dum suadendus est amor inimicorum, dicendum est, *agam de motibus ad amandum inimicum*, non vero, *agam de charitate*.

Claudo Opusculum hoc, optando id, quod audiente in Spiritu Sanctâ Brigittâ, optabat B. V. Maria, ut verba Dei, quæ loquentur Missionarij, radicentur in cordibus Auditorum, & ita firmiter mentibus inhæant, sicut bitumen, quo Arca Noë limitata est, quam nec procella, nec venti dissoluere potuerunt. Dilatentur etiam per mundum, sicut rami & flores suauissimi, quorum odor latè spargitur. Frustrificent insuper & dulcescant, sicut dactylus, cuius suauitas animam delectat.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De modo dandi piæ meditationes secularibus hominibus in Missionibus iuxta consilium S. P. Francisci Xauerij.

505. *S*Vpra ex consilio S. Xauerij dictum est posse in Missionibus iuuari homines per piæ me-

ditiones, idè si in Missionibus occurrerent aliqua personæ magni nominis, quarum vita proba, etiam in subditorum vtilitatem redundare posset, inducendæ essent suauiter ad collectionem per aliquot seltem dies faciendam, in quarum gratiam hæc scripsi ante aliquot annos, & expertus sum valde aliquibus profuisse, pro vitâ sanctè in medijs Aulicis occupationibus instituendâ. Adscribam hoc loco, quæ tunc scripsi in prouinciâ Bohemiæ mihi dilectissimâ, & magnâ Zelatrice animarum Christi sanguine redemptarum, in quâ etiam professores Philosophiæ & Theologiæ vidi in Academiâ Olomucensi diebus festis audire in templo sancti illius Collegij confessiones, etiam rusticorum ex pagis accurrentium, non minùs diligenter, quam audire soliti fuerint ordinarij nostri Sacerdotes à docendo in scholis liberati. Et non tantum hoc, sed vidi professores Philosophiæ & Theologiæ insignes, & ad supremos literarios gradus promotos, etiam moribundis noctu assistere, & animas morientium Diuinæ Maestati commendare, nec se ab hoc caritatis officio excusare, quod sequenti matutino tempore essent in illa nobili Academiâ suas lectiones dictaturi. Quædoque per plures noctes, non tantum interdum, morientibus assistebant.

In illâ ergo prouinciâ existens, (in quâ meâ mansionem à me non procuratam, sed à R.P. Martino Santino viro eximio, & in scholis ac in regiminibus commendato, impetratam, dum esset procurator Prouinciæ Bohemiæ missus ab illâ Romam, Anno 1628.) vocatus à quadam Illusterrimâ personâ magni nominis ad Arcem suam, illum ut Exercitijs nostris spiritualibus iuuarem ad sequenda magis studia pietatis, quæ illi cordi fuit, per aliquot tantum dies illi hæc meditationes & Instructiones dedi, quia negotia eius plus temporis non admittebant. Et cum expertus sim has illi profuisse, sperans alijs quoque ei similibus, in diuitijs, & publicis muneribus constitutis, Deo adiuuante profuturas, nunc illas publici iuris facere volui.

Modus facilis Meditandi pro secularibus personis, præsertim Proceribus & in Magistratu aliquo positis.

506. *P*Rimo, post prælecta & menti benè impressa puncta meditanda, vel de Mysterijs vitæ Christi Domini, vel de Nouissimis, vel de beneficijs Diuinis, instante horâ Meditationis, aspergat se aquâ benedictâ, & facto signo Sanctæ crucis, deuotè genua flectat, in loco, in quo meditaturus est, adorando SS. Trinitatem; nõ tantum in caelo, sed etiam in illo ipso loco (vniuersis Fides Catholica docet) intimè & verè præsentem, & te ac tuam meditationem spectantem; & in vniõne meritorum Christi Domini, offe-